

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН

за активните програми и мерки за вработување за 2008 година

Скопје, јануари 2008 година

СОДРЖИНА

I. ВОВЕД

II. ПРОГРАМИ ЗА АКТИВНИ МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ ЗА 2008 ГОДИНА

1. Програма за самовработување на :
  - 1.1 млади до 27 години
  - 1.2 жени
  - 1.3 лица кои се долгорочно невработени
2. Програма за формализирање на постојни бизниси
3. Програма за подготовка за вработување
  - 3.1 Обука, преквалификација или доквалификација за познат работодавач
  - 3.2 Обуки во работните клубови за стекнување на знаења и вештини (странски јазик и компјутери)
  - 3.3 Пилот - обука за одделни занимања и вештини кои се дефицитарни на пазарот на трудот.
  - 3.4 Едукација за започнување на бизнис.
4. Програма за субвенционирање на вработување
  - 4.1 Субвенционирање на вработување на деца без родители
  - 4.2 Субвенционирање на вработување на инвалидни лица
  - 4.3 Субвенционирање на вработување на самохрани родители
  - 4.4 Субвенционирање на вработување на постари лица (од 55 до 64 години)
5. Програма за практиканство како поддршка за прво вработување на млади лица до 27 години.

III. СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНКА НА ПРОГРАМИТЕ

IV. ПРОМОЦИЈА НА ПРОГРАМИТЕ

V. ФИНАНСИСКА РАМКА

VI. АНЕКСИ

I. ВОВЕД

Политиките и стратегијата за вработување на Владата на Република Македонија и планираните активности за вработување и ублажување на невработеноста се утврдени во повеќе документи, и тоа: *Програма на Владата на Република Македонија 2006-2010 год*, *Националната стратегија за вработување 2010*, *Национален акционен план за вработување 2006-2008* (НАПВ), *Оперативен план на Владата за активни политики за вработување за 2007 година и Повеќегодишната оперативна програма за развој на човечки ресурси 2007-2013*, подготвена во согласност со компонентата 4 од Инструментот за претпристапна помош на ЕУ (ИПА)

Во Програмата за работа на Владата на РМ 2006-2010 утврдени се макроекономски, микроекономски и политики за вработување. Во истата се утврдени и целите и различните видови на мерки за остварување на утврдените политики. Програмата содржи и политики и мерки во областа на социјалната заштита со цел да се создаде ефикасен систем на социјална заштита и продуктивно ангажирање на социјално загрозените категории. Во оваа област, Владата ги утврдува и приоритетите во рамки на кои се предвидува операционализација на мерките и програмите од Националната стратегија за намалување на сиромаштијата. Во Програмата, исто така, се утврдени и активните политики за вработување, како и видот на мерките и опфатот на лицата од различни целни групи, кои ќе бидат опфатени со имплементација на оперативните програми за секоја година.

Заради успешно спроведување на политиките/мерките за вработување предвидени со **Програмата за работа на Владата на РМ 2006-2010** година, во Оперативниот план за 2008 година дефинирани се видот на програмите и активните мерки за вработување, целните групи, потребните средства и изворите на средства, како и конкретни активности и рокови за субјектите надлежни за имплементација на истите.

Целта на изготвување на овој Оперативен план е да се обезбеди навремено и успешно спроведување на предвидените активни мерки за вработување за 2008 година. Имено, успешната реализација на активните мерки за вработување ќе зависи од точно утврдените активности на секој субјект, со точно утврдени рокови за извршување на предвидените активности. Исто така, Оперативниот план ќе придонесе за поуспешна координација помеѓу инволвираните субјекти за спроведување на овие мерки.

Оперативниот план ќе биде раководен од **национален директор, министерот за труд и социјална политика**. Националниот директор треба да ги дефинира приоритетите при реализирање на Оперативниот план, како и насоките за следење и оценка на истиот.

Оперативниот план ќе биде координиран од **национален координатор, директорот на Агенцијата за вработување на Република Македонија**, како главен партнер за имплементирање на Оперативниот план.

За успешно следење на Оперативниот план, ќе се формира **Надзорен одбор** со кој ќе управува националниот директор. Во работењето на Надзорниот одбор освен националниот директор и координаторот, ќе членуваат и претставници од

МТСП, АВРМ, АППРМ, УНДП, и по потреба ќе бидат повикувани и останатите субјекти одговорни за имплементацијата на одделните програми/мерки.

Одговорни субјекти за имплементација на Оперативниот план се:

- Министерството за труд и социјална политика (МТСП)
- Агенцијата за вработување на Република Македонија (АВРМ)
- Министерството за образование и наука (МОН)
- Центарот за стручно образование и обука (ЦСОО)
- Агенцијата за поддршка на претприемништво на Република Македонија (АППРМ)
- Централниот регистар на Република Македонија (ЦР)
- Занаетчиска комора на Град Скопје
- Центрите за социјални работи (ЦСР)
- УНДП

Покрај реализацијата на програмите предвидени со овој Оперативен план, во Република Македонија започна со реализација Проектот – Поддршка за политики за вработување 3, согласно кој ќе се обезбеди зајакнување на капацитетите на МТСП и АВРМ, како и на другите институции заради ефикасно имплементирање, мониторинг и евалуација на програми и проекти, преку партнерски пристап.

II. АКТИВНИ ПРОГРАМИ/МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ ЗА 2008 ГОДИНА

Секоја програма и мерка од овој Оперативен план содржи:

- цел на програмата/мерката
- краток опис
- целна група
- опфат на корисници
- потребни средства (Анекс 2)
- извори на средства
- надлежни институции за имплементација
- услови и критериуми
- планирани активности и период на реализација (Анекс 1)

Доколку во текот на реализацијата на програмите не се пријават доволен број на апликанти, или не се изготват доволен број на квалитетни бизнис планови, за секоја програма и мерка може да се повторат предвидените активности, утврдени со овој Оперативен план, со истата постапка за избор.

Во текот на реализацијата, средствата обезбедени за соодветната програма, односно мерка можат да се пренасочат за друг вид на програма, односно мерка од овој Оперативен план.

Во текот на имплементацијата на овој Оперативен план, опфатот на лицата од соодветните целни групи и утврдените активни мерки може да се прошири во рамките на обезбедените средства, новообезбедени средства, како и други домашни и меѓународни извори на средства наменети за активни мерки за вработување, утврдени во овој план.

Детален приказ на планираните активности, институции и рокови за реализација на секоја програма / мерка е даден во Анекс 1, а потребните финансиски средства во Анекс 2.

1. ПРОГРАМА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ

Цел	Целта на програмата е намалување на сиромаштијата и невработеноста преку започнување на нови бизниси. Непосредна цел е да се создадат 500 самовработувања/ семејни бизниси
Краток опис	<p>Програмата ќе се реализира преку обука на заинтересирани невработени лица за осознавање на претприемништвото, изготвување на солидни и одржливи бизнис планови, помош при регистрација на сопствен бизнис и субвенција за започнување на бизнисот</p> <p>Со оваа програма ќе се опфатат нови категории на апликанти со поголемо фокусирање на ефикасноста на поддршката во промовирањето на претприемништвото</p>
Програмата за самовработување ќе се реализира преку следниве мерки:	
1.1 Самовработување на млади невработени лица до 27 годишна возраст	
1.2 Самовработување на невработени жени, евидентирани во АВРМ повеќе од две години	
1.3 Самовработување на долгорочно невработени, евидентирани во АВРМ повеќе од две години	
Целни групи	1.1 250 млади невработени лица до 27 години, 1.2 100 невработени жени евидентирани во АВРМ повеќе од две години 1.3 150 долгорочно невработени, евидентирани во АВРМ повеќе од две години
Опфат на корисници	500 лица за една година
Потребни средства	97.235.600,00 денари
Извори на средства	Буџет на МТСП , Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување Буџет на АППРМ
Надлежни институции за имплементација	МТСП АВРМ ЦР АППРМ УНДП

Услови и критериуми за целната група

- Млади невработени лица до 27 годишна возраст со најмалку трет степен на образование, евидентирани во АВРМ ;
- Невработени жени со најмалку трет степен на образование, евидентирани во АВРМ повеќе од две години. При селекцијата на лицата од оваа мерка, приоритет ќе имаат жените од етничките заедници;
- Долгорочно невработени лица, евидентирани во центарот за вработување повеќе од две години, каде долгорочната невработеност во подрачјето што го покрива центарот за вработување во однос на бројот на населението во тоа подрачје е повисока споредено со односот на вкупно долгорочно невработените лица со вкупното население во РМ.

За реализација на секое самовработување се предвидува поддршка со неповратни средства во висина на 188,057.00 денари, од кои 153,000.00 денари во вид на директна поддршка за набавка на опрема, репроматеријали и други средства неопходно за отпочнување на бизнисот во висина од 13,500.00 денари како средства за придонеси за социјално осигурување за три месеци, додека останатите 16,897.00 денари служат за поддршка во вид на основна обука за водење бизнис, ваучер систем за изработка на бизнис план и поддршка при регистрирање на бизнисите.

Лицата кои ќе бидат опфатени со програмата за самовработување, во рок од три години не може да се вратат во евиденцијата на невработени лица во АВРМ.

2. ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА ЗА ФОРМАЛИЗИРАЊЕ НА ПОСТОЈНИ БИЗНИСИ

Цел	Целта на програмата е формализирање на започнати бизниси од страна на невработени лица и нивно легално вклучување во пазарот на трудот во функција на намалување на сивата економија
Краток опис	Програмата ќе се реализира преку помош при регистрација на постојниот бизнис на лица кои неформално имаат искуство во вршење на дејноста и на кои им е потребна субвенција за формализирање на бизнисот.
Целна група	Лица кои неформално вршат дејност
Опфат на корисници	107 лица
Потребни средства	18.136.500,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување УСАИД- Проект за деловно опкружување.
Надлежни институции за имплементација	МТСП АВРМ ЦР УНДП АППРМ УСАИД

Услови и критериуми

Евидентирани невработени лица на кои им е потребна поддршка за регистрација на фирма и вршење на дејност од областа на трговија на мало, земјоделство и занаетчиство. Услов за добивање на поддршката ќе биде лицето да е евидентирано како невработено лице во АВРМ најмалку една година и да нема регистрирано сопствена фирма. Оваа програма е во насока на спречување и намалување на сивата економија.

За реализација на секое самовработување се предвидува поддршка со неповратни средства во висина на 169.500.00 денари, од кои 153,000.00 денари во вид на директна поддршка за набавка на опрема и репроматеријали, 13,500.00 денари како средства за придонеси за социјално осигурување за три месеци и 3,000.00 денари за регистрација на дејност.

Лицата кои ќе бидат опфатени со програмата, не можат да се вратат во евиденцијата на невработени лица во рок од три години.

3. ПРОГРАМА ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Во рамките на оваа програма, се предвидува обука, преквалификација или доквалификација и советувања на невработени лица за стекнување на знаења и вештини, со цел зголемување на нивната конкурентност на пазарот на трудот преку следниве мерки:

3.1 Обука, преквалификација или доквалификација за познат работодавач

3.2 Обуки во работните клубови за стекнување на знаења и вештини (странски јазик и компјутери)

3.3 Пилот проект за обука за одделни занимања и вештини кои се дефицитарни, според Анализата на потребите од вештини на пазарот на трудот во РМ, изготвена од АВРМ врз основа на спроведена анкета на работодавачи во 2007 година.

3.4 Едукација за започнување бизнис.

Мерките 3.1 и 3.2 од оваа програма се спроведуваат како редовна активност од страна на АВРМ и истите ќе продолжат и во 2008 година, додека мерките 3.3 и 3.4 за првпат ќе бидат пилотирани во оваа година.

3.1 Обука, преквалификација или доквалификација на невработени лица за познат работодавач

Цел	Целта на оваа мерка е на невработените лица да им се обезбеди определено ниво на знаења и вештини за работодавач, кој има утврдено определени потреби за работни места
Краток опис	Обука, преквалификација или доквалификација на невработените лица ќе се изведува за познат работодавач, кој има утврдено потреба за лица со одделни занимања и квалификации
Целна група	Евидентирани невработени лица
Опфат на корисници	3 000 лица
Потребни средства	54.000.000,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежни институции за имплементација	АВРМ

Услови и критериуми:

Со оваа мерка ќе се опфатат невработени лица со образование и вештини блиски на потребите на работодавачот, при што работодавачот не може да врши повеќе од една подготовка за вработување за исто лице за вработување во занимање од иста дејност. Подготовката за вработување трае најмалку три месеци, со обврска работодавачот да вработи најмалку 70% од вклучените лица и истите не може да ги отпушти од работа најмалку 1 година.

3.2 Обуки во работните клубови за стекнување на знаења и вештини (странски јазик и компјутери)

Цел	Мерката има за цел оспособување на невработените лица со вештини кои ќе им помогнат во подобрувањето на нивната конкурентност на пазарот на трудот
Краток опис	Обуките се бесплатни за невработените лица и се спроведуваат од страна на невработени лица со соодветна квалификација, ангажирани со договор за вршење на услуги, со одреден надоместок. Доколку на евиденцијата на невработени лица нема соодветни лица за обучувачи за соодветната обука, како обучувач може да биде ангажирано и вработено лице
Целна група	евидентирани невработени лица
Опфат на корисници	2 000 лица
Потребни средства	1.900.00,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежни институции за имплементација	АВРМ

Услови и критериуми:

Лицата вклучени во обуките (обучувачите и невработените лица кои се обучуваат) за времетраење на истите не се водат во евиденцијата на невработени лица кои активно бараат работа, но ги задржуваат правата по основа на невработеност.

3.3 Пилот - обука за одделни занимања и вештини кои се дефицитарни на пазарот на трудот

Во текот на 2008 година, ќе се реализира Пилот проект за обуки во дефицитарните занимања, според Анализата на потребите од вештини на пазарот на трудот во РМ, изготвена од АВРМ врз основа на спроведена анкета на работодавачи во 2007 година **Обуките ќе се реализираат во период до 6 месеци, во зависност од занимањето.**

Цел	Мерката има за цел работно оспособување на невработените лица со вештини кои произлегуваат како приоритетни дефицитарни занимања според Анализата на потребите од вештини на пазарот на трудот во РМ спроведена во 2007 година, што ја изготви АВРМ. Исто така, цел на мерката е спречување на долгорочна невработеност и избегнување на можноста од губење на вештините, преку повторно вклучување на пазарот на трудот.
Краток опис	Обуката ќе се реализира според претходно подготвена програма од ЦСОО во соработка со АВРМ. Лицата кои успешно ќе ја завршат обуката ќе се стекнат со право на соодветно уверение / сертификат за работна оспособеност
Целна група	Првата целна група се долгорочно невработените лица евидентирани во АВРМ над две години, со слични или сродни занимања блиски до вештините кои ќе се опфатат со оваа мерка. Со ова ќе се овозможи нивна поголема конкурентност на пазарот на трудот. Втората целна група се невработени лица на кои им престанал работниот однос и се најмногу 6 месеци евидентирани како невработени лица.
Опфат на корисници	108 лица
Потребни средства	5.313.600,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување
Надлежни институции за имплементација	МТСП, АВРМ, МОН, ЦСОО, УНДП, јавни установи од областа на образованието на Град Скопје (СЕТУ “Михајло Пупин”, СУГС “Владо Тасевски” и “8-ми Септември”

Услови и критериуми

Врз основа на резултатите од Анализата на потребите за вештини на пазарот на трудот во Република Македонија од 2007, расположивите ресурси за организирање и извршување на обуки и потпишан Меморандум за разбирање меѓу АВРМ и ЦСОО, обуките ќе бидат насочени кон занимања и дејности во кои има недостиг на вештини.

За занимањата:

- електроинсталатер и електромонтер
  - станбени објекти (24 лица)
  - индустриски објекти (24 лица)
- инсталатер и одржувач на гасоводна и водоводна инсталација (36)
- сервисери за механотронички системи (24)
- аргон заварувачи (16)*

*За занимањето аргон заварувач обуката може да се реализира доколку се обезбедат средства за обуката на 16 лица (787,200.00 денари) како и средства за набавка на потребната опрема за обука (430,000.00 денари) во вкупен износ од 1,217,200.00 денари

Очекувани резултати од пилот обуката

- Професионални стандарди, врз основа на Анализата на потребите за вештини на пазарот на трудот во РМ
- Наставни програми и планови сасновани врз договорени професионални стандарди;
- Програми за обука на обучувачи од спроведувачи на обука во избраните занимања од јавниот сектор.

Активностите ќе опфатат:

- Договор помеѓу ЦСОО, АВРМ и установите кои ќе ја вршат обуката.
- Ревизија на постојните и подготовка на нови професионални стандарди и нивно усвојување од страна на ЦСОО.
- Подготовка за наставни планови и програми и одобрување на истите од страна на ЦСОО.
- Организирање и спроведување на програми на обука на обучувачи.
- Организација и спроведување на првите програми за обука за приоритетни занимања.
- Издавање на сертификат за завршена обука

3.4 Едукација за започнување на бизнис

Цел	Целта на мерката е јакнење на капацитетите на АВРМ за едукација на невработени лица, преку обука на обучувачи и едукација на невработените лица за започнување на бизнис
Краток опис	Мерката ќе обезбеди обука на вработените во АВРМ со различни вештини и техники за едукација на невработените лица за започнување и водење на сопствен бизнис.
Целна група	Вработени лица во АВРМ и евидентирани невработени лица
Опфат на корисници	820 лица (770 невработени лица и 50 од вработените во АВРМ)
Потребни средства	150.000,00 денари
Извори на средства	УСАИД Проект за деловно опкружување
Надлежни институции за имплементација	МТСП АВРМ УСАИД

Услови и критериуми

Во обуката ќе се вклучат вработени лица од регионалните центри за вработување, кои работат во програмите за советување на невработените лица и невработени лица кои се заинтересирани за започнување на сопствен бизнис. Обуката ќе се однесува на прашања поврзани со реализација на бизнис идеа, подготовка на бизнис план, извори за финансирање, пристап до информации за водење на бизнис, постапка за регистрација на фирма, законска легислатива и сл.

4. СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ВРАБОТУВАЊЕ

Програмата за субвенционирање на вработувањето ќе се реализира преку следниве мерки:

4.1 Субвенционирање на вработување на деца без родители

Цел	Цел на оваа мерка е да обезбеди финансиска поддршка на децата без родители за нивно вклучување на пазарот на трудот по престанување на нивното згрижување во институции или згрижувачки семејства
Краток опис	Ќе се обезбеди финансиска поддршка заради вработување на евидентирани невработени лица кои имаат статус на деца без родители по престанување на нивното згрижување во институции или згрижувачки семејства
Целна група	Евидентирани невработени лица кои имаат статус на деца без родители, по напуштање на установите за социјално згрижување или згрижувачки семејства
Опфат на корисници	50
Потребни средства	6.750.000,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување
Надлежни институции за имплементација	МТСП АВРМ ЦСР

Услови и критериуми

За поддршка за вработување на **деца без родители** се предвидува субвенционирање на вработување преку финансиска поддршка за плати и придонеси на плата, храна и превоз, во износ од 15.000,00 денари месечно за период од 9 месеци, со обврска на работодавачот овие лица да ги задржи на работа најмалку уште 18 месеци (вкупно 27 месеци).

4.2 Субвенционирање на вработување на **инвалидни лица**

Цел	Субвенционирањето на вработувањето на инвалидните лица се врши со цел социјализација на оваа категорија на невработени лица и нивно интегрирање на пазарот на трудот
Краток опис	Субвенцијата ќе се врши согласно со Законот за вработување на инвалидни лица
Целна група	Инвалидни лица согласно со Законот за вработување на инвалидни лица
Опфат на корисници	200 лица
Потребни средства	72.800.000,00 денари
Извори на средства	Средствата потребни за субвенционирање на вработување на оваа целна група ќе се обезбедат од Посебниот фонд за вработување на инвалидни лица - потсметка на АВРМ
Надлежни институции за имплементација	АВРМ

Услови и критериуми

АВРМ ќе ги преземе сите редовни активности за субвенционирање на вработување на инвалидни лица, согласно со Законот за вработување на инвалидни лица и Правилникот за критериуми и начинот на доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на инвалидни лица.

4.3 Субвенционирање на вработување на **самохрани родители**

Цел	Вклучување на пазарот на трудот на самохраните родители и подобрување на нивната економско-социјална положба
Краток опис	Со оваа мерка ќе се обезбеди поддршка на самохраните родители за нивно поефикасно вклучување на пазарот на трудот
Целна група	Самохрани родители
Опфат на корисници	200 лица
Потребни средства	14.400.000,00 денари

Извори на средства Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување

Надлежни институции МТСП
на одделни АВРМ
активности: ЦСР

Услови и критериуми

За поддршка за вработување на самохрани родители, се предвидува субвенционирање на вработување преку финансиска поддршка за плати и придонеси на плата, храна и превоз, во износ од 12.000 денари месечно за период од 6 месеци, со обврска на работодавачот да ги задржи овие лица на работа најмалку уште 12 месеци (или вкупно 18 месеци).

4.4 Субвенционирање на вработување на постари лица (55 до 64 години)

Цел	Реинтеграција на постарите невработени лица за нивно повторно вклучување на пазарот на трудот и подобрување на нивната економско-социјална положба
Краток опис	Ќе се обезбеди финансиска поддршка заради вработување на постарите невработени лица
Целна група	Невработени лица на возраст 55 до 64 години
Опфат на корисници	150 лица
Потребни средства	16.200.000,00 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување
Надлежни институции	МТСП
за имплементација	АВРМ

Услови и критериуми:

За вработување на постари лица од 55 до 64 години се предвидува субвенционирање на вработување преку финансиска поддршка за плати и придонеси на плата, храна и превоз, во износ не поголем од 12.000 денари месечно за период од 9 месеци, со тоа што работодавачот ќе биде обврзан овие лица да ги задржи на работа најмалку уште 18 месеци (вкупно 27).

5. ПРАКТИКАНТСТВО КАКО ПОДДРШКА ЗА ПРВО ВРАБОТУВАЊЕ НА МЛАДИ ЛИЦА ДО 27 ГОДИНИ

Цел	Целта на оваа мерка е да се опфатат млади невработени лица на кои ќе им се овозможи подготвени да се вклучат на пазарот на трудот
Краток опис	Финансиска поддршка на невработени лица до 27-годишна возраст, заради стекнување на одредени практични знаења и вештини
Целна група	невработени млади лица до 27 годишна возраст
Опфат на корисници	30 лица
Потребни средства	360.000,00 денари
Извори на средства	УСАИД Проект за деловно опкружување
Надлежни институции за имплементација	АВРМ МТСП УСАИД

Услови и критериуми

Со мерката се планира да бидат опфатени млади лица до 27 годишна возраст преку вклучување во програми за практиканство (стажирање) за период од три месеци, заради вработување, со вклучување на 50% високообразовани невработени лица и 50% лица со средно образование. За спроведување на оваа мерка, потребни се 4.000 денари за лице месечно.

III. СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНКА НА ОПЕРАТИВНИОТ ПЛАН

Со ставање на акцент на активните програми/мерки за вработување и издвојување на средства за нивна имплементирање од страна на Владата на Република Македонија, а и во функција на подготовката на Оперативната програма ИПА 4, од исклучителна важност е потребата од воспоставување на систем на следење и оценување на истите.

Воспоставувањето на системот за следењето и оценувањето на Оперативниот план во 2008 година ќе биде помогнато од УНДП.

Во текот на имплементацијата на мерката самовработување во 2007, УНДП изработи Систем за управување на информациите (Management Information System MIS), во која се дефинирани индикатори за следење на успешноста на мерката, како и критериуми за оценување на истата, и истата ќе се предаде на користење на АВРМ при спроведување на мерката во 2008 година. За останатите програми/мерки од овој Оперативен план, ќе се подготви соодветен систем за следење.

Средствата потребни за координација при имплементација на програмите 1 и 2 и техничка поддршка во пилот мерката 3.3 како и процесот на мониторинг и евалуација на Оперативниот план, ќе се обезбедат од страна на УНДП во висина од 6,946,221.00 денари

Следењето ќе се одвива на три нивоа:

1. Секојдневно следење на активностите ќе се одвива на ниво на центри за вработување и АВРМ во координација со УНДП. Информациите ќе бидат интегрирани во Системот на управување на информации (MIS) и достапни за користење на сите инволвирани страни.

2. АВРМ и УНДП ќе доставуваат извештаи до националниот координатор, националниот директор и Надзорниот одбор, на месечен и тримесечен период. На крајот на годината се изработува завршен извештај за секоја програма/мерка со анализа на истата и предлози за евентуални измени за следната година.

3. Системот на управување на информации (MIS) кој има за цел да ги евидентира активностите и индикаторите релевантни за вработувањето на учесниците за време на спроведувањето на мерката, со дефиниран модел на изработка и доставување на извештаи.

Оценување на влијанието на мерките на пазарот на трудот

Секторот за истражување и анализа на пазарот на трудот, ќе врши анализа на податоците на секоја програма/мерка на 6-месечен и годишен период, при што ќе се користи MIS, како и извештаите за секоја програма/мерка.

IV. ПРОМОЦИЈА НА ОПЕРАТИВНИОТ ПЛАН

Со цел да се обезбеди транспарентност во процесот на имплементирањето на програмите и мерките од Оперативниот план, особено внимание ќе се обрне на промовирање на програмите и активните мерки за вработување. Промовирањето на мерките и транспарентноста со јавните повици, ќе придонесат сите невработени лица да бидат информирани за своето право за вклучување во одделна мерка за да можат навреме да се вклучат во процесот.

Промоцијата ќе се изведува преку сите медиуми и брошури, пред, за време на имплементација и по завршување на мерката.

За таа цел во февруари ќе се изработи кратка програма за промоција и известување за имплементацијата на Оперативниот план.

V. ФИНАНСИСКА РАМКА

За имплементација на Оперативниот план, потребни се 294.191.921,00 денари (прилог Преглед бр.1 и Преглед бр.2).

Во Буџетот на МТСП за 2008 година, се планирани 82.000.000,00 денари, во Буџетот на Агенцијата за вработување на РМ 202.535.700.00 денари, 1.000.000,00 денари во Буџетот на АППРМ, 6,946,221.00 денари од УНДП и од УСАИД – Проект за деловно опкружување 1,710,000.00 денари.

Преглед за видот на програми и мерки и потребни средства бр.1

	Програми и мерки	Опфат	Потребни средства
1	Програма за самовработување	500	97,235,600.00
2	Програма за формализирање на постојни бизниси	107	18,136,500.00
3	Програма за подготовка за вработување	5928	61,363,600.00
4	Програма за субвенционирање на вработување	600	110,150,000.00
5	Програма за практиканство	30	360,000.00
6	Координација, мониторинг и евалуација на Оперативниот план		6,946,221.00
	Вкупно	6565	294,191,921.00

Преглед за извори на средства за реализација на програмите бр2

	Извори на финансирање	Износ во денари
1	Трансфер од Буџет на РМ	82,000,000.00
2	Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување	72,800,000.00
3	Буџет на АВРМ – потсметка Посебен фонд	72,800,000.00
4	Буџет на АВРМ	56,935,700.00
5	АППРМ	1,000,000.00
6	УСАИД Проект за деловно опкружување	1,710,000.00
7	УНДП	6,946,221.00
	Вкупно	294,191,921.00

VI. АНЕКСИ

АНЕКС број 1

1. Програма за самовработување

	Активност	Надлежна институција	Период на реализација
1	Оперативни упатства	АВРМ, УНДП, АППРМ	февруари 2008
2	Распишување на јавен оглас и прием на апликации	АВРМ, Центри за Вработување	февруари 2008
3	Селекција на пријавените кандидатите	АВРМ, АППРМ и УНДП	февруари, март 2008
4	Обука за деловно планирање и управување	АВРМ, УНДП, АППРМ	март-април 2008
5	Поддршка при подготовка на бизнис план	УНДП, АППРМ	Во три фази април-септември 2008
6	Избор на најдобрите бизнис планови	АВРМ, АППРМ, УНДП Банкарски експерти	Во три фази мај-септември 2008
7	Поддршка за регистрација на бизнисот за оние со најдобри бизнис планови	АВРМ, УНДП, АППРМ, ЦР и Занаетчиска комора на Град Скопје	Во три фази јуни-август 2008
8	Потпишување на Договор со корисникот за покривање на трошоците за набавка на опрема и придонесите за социјално осигурување	УНДП, АВРМ, Центар за вработување, корисникот,	Во три фази август-септември 2008
9	Обезбедување на почетен грант во паричен надоместок за започнување на бизнисот	АВРМ, УНДП	Во три фази август-октомври
10	Покривање на трошоците за придонеси за социјално осигурување во рамките на мерката самовработување	АВРМ	До крајот на декември 2008

Опис на активностите

1.1 Оперативни упатства

Изготвувањето на оперативни упатства ќе вклучуваат: јавен оглас, работен план, обрасци за пријавување, информативни листови, документи за прифаќање, критериуми за селекција, табели за селекција, тим за мониторинг итн.; дефинирање на региони и општини според наведените критериуми во овој план; изготвување на бизнис план за оваа мерка; упатства за ваучерската програма и др.

2.1 Распишување на јавен оглас и прием на апликации

Повик на заинтересирани кандидати за аплицирање во Програмата; организирање на ТВ презентации за промоција на Програмата

3.1 Селекција од пријавените кандидатите

Прием на апликации и избор од пријавените кандидати според утврдените критериуми, при што ќе се има во предвид етничката припадност и односот на невработените лица во општината со вкупниот број на население; информирање на кандидатите за основните услови за учество во Програмата; изготвување на прво самооценување со поддршка на вработените во центрите за вработување; заинтересираните кандидати да потпишат изјава за согласност за вклучување во натамошните активности.

4.1 Обука за деловно планирање и управување;

Дводневна обука за развивање на бизнис идеи за заинтересираните учесници, за основни претприемнички вештини; водење на мал бизнис; законски услови и обврски за започнување и водење на бизнисот, советување за избор на облик на регистрација во работните клубови во рамките на регионалните центри за вработување и советување за избор на форма за регистрација. По спроведување на обуката ќе се изврши рангирање на изработените бизнис идеи според претходно утврдените критериуми, согласно со утврдените приоритети.

5.1 Поддршка при подготовка на бизнис план;

Селектираните учесници добиваат ваучер и листа на консултанти кои ќе им помогнат да го завршат бизнис планот и подоцна да го регистрираат нивниот бизнис, откако ќе бидат избрани за добивање дотација.

6.1 Избор на најдобрите бизнис планови;

Експерти од избрани банки (независна комисија) ќе ги анализираат бизнис плановите и ќе ги рангираат најдобри планови за утврдениот број на корисници за одделните целни групи, а ќе рангираат и дополнителни 25-50 во случај ако има промени.

7.1 Поддршка за регистрација на бизнисот за оние со најдобри бизнис планови; избраните учесници регистрираат бизниси и се вработуваат (M1/M2).

8.1 Потпишување на договор со корисникот

Потпишување на договори со регистрираната фирма за покривање на трошоците за набавка на опрема и материјали и за покривање на трошоците за придонеси за социјално осигурување во рамките на мерката самовработување. Регистрираните фирми и АВРМ и УНДП потпишуваат договор.

9.1 Обезбедување на почетен грант за набавка на опрема и материјали за започнување на бизнисот

УНДП врши исплата на средствата за набавка на опрема на жиро-сметките на добавувачите за потребите на корисниците со кои е потпишан договор. Средствата ќе бидат употребени за набавка на опрема и материјали според спецификацијата од изработениот бизнис план, кој е составен дел на договорот. Во оваа активност покрај УНДП и АВРМ треба да определи лица кои активно ќе учествуваат во следењето на

процесот на набавката, испораката на опремата, како и активно следење на користењето на опремата во период од три години по набавката.

10.1 Покривање на трошоците за придонеси за социјално осигурување во рамките на мерката самовработување.

АВРМ обезбедува средства за придонеси за социјално осигурување за три месеци во износ од 13,500.00 денари, врз основа на договорот од точка 8.1

2. ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА НА ФОРМАЛИЗИРАЊЕ НА ПОСТОЈНИ БИЗНИСИ

Активностите од програмата 1 се однесуваат и на оваа програма, освен активностите 4.1 и 5.1

3. ПРОГРАМА ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

3.1 Обука, преквалификација или доквалификација за познат работодавач

	Активност	Надлежна институција	Период на реализација
1	Доставување на барања и програми за подготовка за вработување од страна на работодавачи	работодавач	тековно
2	Објава на потреба за обука, преквалификација или доквалификација	АВРМ преку центрите за вработување	тековно
3	Известување до работодавачот со предлог листа на лица за подготовка за вработување	АВРМ преку центрите за вработување	тековно
4	Утврдување на конечна листа	работодавач	во рок од 10 дена по известувањето
5	Потпишување на договор со работодавачот и со лицето вклучено во подготовката за вработување	АВРМ работодавачот и лицето вклучено на обуката	тековно
6	Изведување на подготовка за вработување	работодавач	тековно
7	Засновање на работен однос	работодавачот и невработеното лице	тековно
8	Исплата на средствата за поддршка на мерката	АВРМ преку центрите за вработување	тековно

Опис на активностите

1.1 Доставување на барања за подготовка за вработување од страна на работодавачи

По извршеното огласување за потребата од работници од страна на работодавачот, доколку не се обезбедат работници, центарот на вработување врши пребарување по досијеата во евиденцијата на невработените лица заради изнаоѓање на лица со соодветно занимање. Доколку на евиденцијата на невработени лица нема такви профили на невработени лица, центарот за вработување на работодавачот му нуди обезбедување на работник по пат на обука, преквалификација или доквалификација. Работодавачот поднесува барање за подготовка за вработување до центарот за вработување.

Центарот го доставува барањето до Централната служба во АВРМ на одобрување и го информира работодавачот за исходот.

2.1 Објава на потреба за обука, преквалификација или доквалификација
 Центрите за вработување објавуваат потреба за обука, преквалификација или доквалификација со критериумите кои треба да ги исполнат невработените лица и ги известуваат заинтересираните лица. Критериумите кои треба да ги исполнуваат невработените ги дефинира работодавачот

3.1 Известување до работодавачот

Центрите доставуваат листа на невработени до работодавачот и ги упатуваат лицата кај работодавачот

4.1 Утврдување на конечна листа

Работодавачот врши избор на кандидати според утврдените критериуми и утврдува листа на невработени лица кои ќе се вклучат во подготовка за вработување.

5.1 Потпишување на договор со работодавачот и лицето вклучено во подготовка за вработување

АВРМ- центар за вработување потпишува договор со работодавачот за број на лица од утврдената листа, како и посебен договор со лицата вклучени во програмата.

6.1 Изведување на подготовката за вработување

Подготовката за вработување ја организира работодавачот и истата се врши во просториите на работодавачот

7.1 Засновање на работен однос

По подготовката за вработување, работодавачот заснова работен однос со најмалку 70% од вкупно вклучените лица.

8.1 Исплата на средствата за поддршка на мерката

АВРМ редовно ги исплаќа средствата за подготовката за вработување на месечна основа

3.2 Обуки во работни клубови за стекнување на знаења и вештини за познавање на странски јазик и комјутери

	Активност	Надлежна институција	Период на реализација
1	Објавување на јавен повик за заинтересирани лица	работните клубови во центрите за вработување	Според планот за обуки подготвен од АВРМ
2	Дефинирање на листа на обучувачи од евиденцијата на невработени лица и склучување на договор за ангажирање	центрите за вработување	Според планот за обуки подготвен од АВРМ
3	Дефинирање на групите и организирање на обуката	работните клубови во центрите за вработување	Според планот за обуки подготвен од АВРМ

4	Исплата на обучувачите	АВРМ преку центрите за вработување	ТЕКОВНО
---	------------------------	------------------------------------	---------

Опис на активностите

1. Објавување на јавен повик за заинтересирани лица
Центрите преку работните клубови објавуваат јавен повик за заинтересирани невработени лица за посета на обуките, според планот за обуки.
2. Дефинирање на листа на обучувачи од листата на невработени
Центрите за вработување дефинираат листа на обучувачи со потребна квалификација од редовите на невработените лица и со избраните склучуваат договор за вршење на обуката
3. Дефинирање на групите и организирање на обуката
Работните клубови составуваат план за обуки и го организираат нивното спроведување во просториите на центрите за вработување.
5. Исплата на обучувачите
АВРМ врши редовна исплата на обучувачите според договорот

3.3 Обуки за одделни занимања кои се дефицитарни

Врз основа на резултатите од Анализата на потребите за вештини на пазарот на трудот во Република Македонија од 2007, расположивите ресурси за организирање и извршување на обуки и потпишан Меморандум за разбирање меѓу АВРМ и ЦСОО, обуките ќе бидат насочени кон занимања и дејности во кои има недостиг на вештини. Активностите ќе опфатат:

- Договор помеѓу ЦСОО, АВРМ и установите кои ќе ја вршат обуката.
- Ревизија на постојните и подготовка на нови професионални стандарди и нивно усвојување од страна на ЦСОО.
- Подготовка за наставни планови и програми и одобрување на истите од страна на ЦСОО.
- Организирање и спроведување на програми на обука на обучувачи.
- Организација и спроведување на првите програми за обука за приоритетни занимања.
- Издавање на сертификат за завршена обука

Активностите за оваа мерка ќе бидат дефинирани во периодот февруари-март 2008, со учество на сите инволвирани страни

3.4 Едукација за започнување на бизнис

Мерката ќе ја реализира МТСП, АВРМ и УСАИД – Проект за деловно опкружување, а конкретните активностите ќе се дефинираат во текот на месец јануари 2008 година. Обуката ќе се реализира во периодот од февруари- мај 2008.

4. СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ВРАБОТУВАЊЕ

- 4.1 Субвенционирање на вработување на деца без родители
- 4.2 Субвенционирање на вработување на инвалидни лица
- 4.3 Субвенционирање на вработување на самохрани родители
- 4.4 Субвенционирање на вработување на постари лица (од 55 до 64 години)

Планирани активности и институции за имплементација на мерките од Програмата

	Активност	Надлежна институција	Период на реализација
1	Да се обезбеди список на лицата кои имале статус на деца без родители, по напуштање на установата за социјално згрижување и згружувачки семејства	ЦСР центрите за вработување	февруари 2008
2	Јавен повик за самохрани родители и постари лица (од 55 до 64)	АВРМ и центрите за вработување	февруари 2008
3	Јавен повик за работодавачите и прием на апликации	АВРМ преку центрите за вработување ЦСР	февруари 2008
4	Посредување меѓу работодавачите и невработените лица	центрите за вработување ЦСР	втора половина на март-прва половина на април 2008
5	Склучување на договор меѓу работодавачите и АВРМ	АВРМ со работодавачот	втора половина на април 2008
6	Работодавачот склучува Договор за вработување со избраните лица	Работодавачот и избраните лица	почеток на мај 2008
7	Исплатата на субвенцијата	АВРМ преку центрите за вработување	за период на субвенционирањето за секоја мерка поодделно, но не подоцна од 31.12.2008

Опис на активностите:

- 1.1 Да се изработи список на лицата кои имале статус на деца без родители, по напуштање на установата за социјално згрижување и згружувачки семејства, кои потпаѓаат под оваа мерка

ЦСР да изработат список на лица кои имале статус на деца без родители, по напуштање на установата за социјално згрижување и згружувачки семејства според квалификации, вештини, локација (место, град и др. каде што истите ќе може да бидат работно ангажирани), број на лица, старосна структура и други релеванти податоци. Податоците да бидат доставени до центрите за вработување.

2.1 Јавен повик за самохрани родители и постари лица

АВРМ објавува повик до заинтересираните невработени самохрани родители и постари лица за вклучување во мерката. По пријавениот интерес од страна на невработените од овие целни групи, АВРМ подготвува список на можни кандидати во соработка со ЦСР.

3.1 Јавен повик за работодавачите

АВРМ објавува јавен повик до работодавачите за вработување на деца без родители, самохрани родители и постари лица и се врши прием на апликациите

4.1 Посредување меѓу работодавачите и невработените лица

Вработените во центрите за вработување, по добиените пријави од страна на работодавачите посредуваат помеѓу нив и невработените лица (од секоја мерка) во соработка со ЦСР.

5.1 Склучување на Договор меѓу работодавачите и АВРМ.

Заинтересираните работодавачи се изјаснуваат за вработување на лицата и склучува Договор со АВРМ за ангажирање на лицата за период во текот на 2008 година, во кој се утврдуваат правата и обврските на договорните страни и условите и начинот на финансиската поддршка за вработување на целните групи.

6.1 Работодавачот склучува Договор за вработување со избраните лица

По склучувањето на договорите, центрите за вработување ја известуваат централната служба на АВРМ т.е. координаторот на мерката и се пристапува кон реализација на субвенцијата за вработените лица од овие целни групи

7.1 Исплата на субвенцијата

АВРМ ќе врши редовна месечна исплата за период на субвенционирањето за секоја мерка поодделно, но не подоцна од 31.12.2008, на лицата ангажирани во оваа Програма, по претходно доставено барање за исплата за бројот на лицата за кои треба да се обезбеди субвенција.

Исплатата се реализира на тој начин што центрите за вработување доставуваат барање до централната служба на АВРМ за потребните средства. Централната служба им префрла средства на центрите за вработување и центрите им исплаќаат на работодавачите на месечна основа (по број на рати за секоја мерка поединечно)

5. ПРАКТИКАНТСТВО КАКО ПОДДРШКА ЗА ПРВО ВРАБОТУВАЊЕ НА МЛАДИ ЛИЦА ДО 27 ГОДИНИ

Планирани активности и институции за имплементација на програмите и мерките

	Активност	Надлежна институција	Период на реализација
1	Оперативни упатства	АВРМ, УСАИД	февруари 2008
2	Распишување на јавен оглас до заинтересирани кандидати и работодавачи и прием на апликации	АВРМ центри за вработување	февруари 2008
3	Селекција од пријавените кандидати и заинтересирани работодавачи	АВРМ центри за вработување	февруари, март 2008
4	Интервју со кандидатите и поврзување (упатување на кандидатите) со работодавачи	центри за вработување и работодавачи	март 2008
5	Избор од страна на работодавачите	работодавачи	март-април 2008
6	Потпишување на договор меѓу работодавачите, кандидатите и центрите за вработување	центри за вработување, работодавачи и кандидати	мај 2008
7	Покривање на трошоците во рамките на мерката	АВРМ, УСАИД	До крајот на декември 2008

Опис на Активностите

1.1 Оперативни упатства

Изготвување на Оперативни упатства што ќе вклучуваат: јавен оглас, работен план, обрасци за пријавување, информативни листови, документи за прифаќање, критериуми за селекција, табели за селекција, тим за мониторинг итн.; дефинирање на региони и општини според наведените критериуми во овој план; изготвување на бизнис план за оваа мерка; упатства за ваучерската програма и др.

2.1 Распишување на јавен оглас до заинтересирани кандидати и работодавци и прием на апликации

Повик на заинтересирани кандидати и работодавци за аплицирање во Програмата; организирање на ТВ презентации за промоција на Програмата, Прием на апликации и избор од пријавените кандидати според утврдените критериуми, при што ќе се има во предвид етничката и полова припадност, информирање на кандидатите за основните услови за учество во Програмата; информирање на работодавците за условите за учество во Програмата

3.1 Селекција на пријавените кандидати и заинтересираните работодавачи
Центрите за вработување изработуваат листа на заинтересирани кандидати кои ги исполнуваат условите и критериумите, како и листа на заинтересирани работодавачи,

4.1 Интервју со кандидатите и поврзување (упатување на кандидатите) со работодавците

Одговорните лица во центрите за вработување вршат интервју со заинтересираните кандидати и ги упатуваат кон заинтересираниот работодавач.

5.1 Избор од страна на работодавачите

Работодавачот врши избор од предложените кандидати по извршено интервју со истите и го известува центарот за вработување за изборот.

6.1 Потпишување на договор меѓу работодавачите, кандидатите и центрите за вработување. Центрите за вработување, работодавачот и кандидатите потпишуваат договор за ангажирање на невработеното лице како практикант за период од 3 месеци. По завршувањето на практиканството, работодавачот му издава на практикантот потврда за практичната обука со опис на работните задачи кои лицето ги обавувало.

7.1 Покривање на трошоците во рамките на мерката

Центрите за вработување вршат редовна исплата на финансиски средства на лицата вклучени во оваа мерка за нивното ангажирање на месечна основа.

АНЕКС бр. 2

Потребни средства за 2008 година

1. Програма за самовработување			
Опис	Износ	Бр на лица	Вкупно денари
	(во денари)		
Основна обука за водење бизнис	2,297.00	800	1,837,600.00
Ваучер систем за изработка на бизнис план	11,600.00	530	6,148,000.00
Регистрација на фирма	3,000.00	500	1,500,000.00
Поддршка со неповратни финансиски средства за набавка на опрема, репроматеријали и други средства неопходно за отпочнување на бизнисот	153,000.00	500	76,500,000.00
Обезбедување на средства за придонеси за социјално осигурување за три месеци	13,500.00	500	6,750,000.00
Вкупно по лице	188,057.00		
Вкупно за 500 лица			
Административни трошоци			4,500,000.00
Вкупно			97,235,600.00
Буџет на МТСП кон УНДП			82,000,000.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување кон УНДП			7,485,600.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување			6,750,000.00
Обезбедени од АППРМ			1,000,000.00
Вкупно обезбедени			97,235,600.00

2 ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА ЗА ФОРМАЛИЗИРАЊЕ НА ПОСТОЈНИ БИЗНИСИ			
Опис	Износ	број на лица	Вкупно денари
	(во денари)		
Основна обука за водење бизнис			
Ваучер систем за изработка на бизнис план			
Регистрација на фирма	3,000.00	107	321,000.00
Поддршка со неповратни финансиски средства за набавка на опрема, репроматеријали и други средства неопходно за започнување на бизнисот -	153,000.00	107	16,371,000.00
Покривање на придонесите за социјално осигурување на најниска основица на нето плата во одредена дејност	13,500.00	107	1,444,500.00
Вкупно			18,136,500.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување кон УНДП			15,492,000.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување			1,444,500.00
УСАИД – Проект за деловно опкружување кон АВРМ			1,200,000.00
Вкупно обезбедени			18,136,500.00

3. ПРОГРАМА ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

3	Програми за подготовка за вработување	Износ (во денари)	Период/ месеци	Бр на лица	Вкупно
3.1	Обука, преквалификација или доквалификација за познат работодавач				
	Трошоци за работодавачот	2,000.00			
	Парична помош за невработеното лице	4,000.00			
	Вкупно за 3000 лица	6,000.00	3	3000	54,000,000.00
3.2	Обуки во работни клубови за стекнување на знаења и вештини за странски јазик и компјутери			2000	1,900,000.00
3.3	Пилот обуки за одделни занимања кои се дефицитарни	49,200.00	до 6	108	5,313,600.00
3.4	Едукација за започнување на бизнис			820	150,000.00
Вкупно				5928	61,363,600.00
Буџет на АВРМ					55,900,000.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување					5,313,600.00
УСАИД – Проект за деловно опкружување кон АВРМ					150,000.00
Вкупно обезбедени					61,363,600.00

4. СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ВРАБОТУВАЊЕ

- 4.1 Субвенционирање на вработување на деца без родители
- 4.2 Субвенционирање на вработување на инвалидни лица
- 4.3 Субвенционирање на вработување на самохрани родители
- 4.4 Субвенционирање на вработување на постари лица (55 до 64 години)

4	Потребни средства	Износ (во денари)	Опфат /лица	Период/ месеци	Вкупно
4.1	Деца без родители				
	плата и придонеси (бруто)	12,000.00			
	храна и превоз	3,000.00			
	Вкупно 4.1	15,000.00	50	9	6,750,000.00
4.2	Инвалидни лица	72,800,000.00	200		
	Вкупно 4.2				72,800,000.00
4.3	Самохрани родители				
	плата и придонеси (бруто)	9,000.00			
	храна и превоз	3,000.00			
	Вкупно 4.3	12,000.00	200	6	14,400,000.00
4.4	Постари лица од 55 до 64 години				
	плата и придонеси (бруто)	9,000.00			
	храна и превоз	3,000.00			
	Вкупно 4.4	12,000.00	150	9	16,200,000.00
Вкупно			600		110,150,000.00
Буџет на АВРМ - потсметка за активни мерки и политики за вработување					37,350,000.00
Буџет на АВРМ - потсметка за Посебен фонд					72,800,000.00
Вкупно обезбедени					110,150,000.00

5. ПРАКТИКАНСТВО КАКО ПОДДРШКА ЗА ПРВО ВРАБОТУВАЊЕ НА МЛАДИ ЛИЦА ДО 27 ГОДИНИ

5	Потребни средства	Износ (во денари)	Опфат /лица	Период/месеци	Вкупно
	Финансиска поддршка на лицата	4,000.00	30	3	360,000.00
	Вкупно				360,000.00
	УСАИД – Проект за деловно опкружување кон АВРМ				360,000.00
	Вкупно обезбедени				360,000.00